

tioston esikunnan valmiuspäivystyksellä. Tarvittaessa koko esikunnan avainhenkilöstö on nopeasti käskettävissä meripelastuksen tehtäviin.

Meripelastusjohtajan tehtävät voivat meripelastuksen vaaratilanteen aikana siirtyä henkilöltä toiselle esimerkiksi pitkäkestoisessa etsintä- tai pelastustehtävässä. Akuutin hätätilanteen aikana tehtävien vaihtamiseen ei ole kuitenkaan syytä ryhtyä muuten kuin riittävän toimintakyvyn turvaamiseksi. Toisaalta tehtävät on vaihdettava ennen meripelastusjohtajana toimivan uupumista. Tehtäviä vaihdettaessa on vastuun ottavan meripelastusjohtajan tarkkaan ja perusteellisesti perehdyttävä tilanteeseen ennen vastuun ottamista. Meripelastustehtävän tilanne, suunnitelma, käytettävät resurssit, niiden tehtävät ja rajoitteet sekä tehdyt toimenpiteet on selvitettävä yksiselitteisesti ja vaihto on dokumentoitava. Kesken hätätilanteen tapahtuvan meripelastusjohtajan vaihdon ratkaisee meripelastustoimen johtaja, hänen sijaisensa tai keskuksen päällikkö.

Merivartioston komentaja (tai hänen sijaisensa) vastaa kaikissa tilanteissa meripelastustoimen järjestämisestä meripelastuslohkollaan. Hän toimii laajamittaista toimintaa vaativissa vaaratilanteissa meripelastuslohkon johtoryhmän puheenjohtajana ja luo tällä tavoin operaation yleisjohtajana parhaat mahdolliset toimintaedellytykset meripelastusjohtajalle onnistua etsintä- ja pelastustoimien johtamistyössä. Varsinkin tarvittaessa normaalista poikkeavia resursseja tai resurssien lisähankinnassa on merivartioston komentajalla meripelastustoimen johtajana merkittävä rooli. Meripelastuslohkon johtoryhmän puheenjohtajana hän osallistuu myös aktiivisesti meripelastusviranomaisten ja vapaaehtoisten yhdistysten ja muiden yhteisöjen toimien yhteensovittamiseen ja meripelastusjohtajan päätöksenteon tukemiseen.

Sekä onnettomuuspaikan johtajalla että lentotoiminnan koordinaattorilla on käskyvalta niihin etsintä- ja pelastusyksikköihin ja muihinkin yksikköihin, jotka on hänen alaisuuteensa asetettu.

3.4.2 Etsintä- ja pelastustoimien käynnistäminen

Meripelastuksen johtokeskukset ryhtyvät vaaratilanteesta riippuen meripelastussuunnitelmiansa mukaisesti toimiin seuraavasti:

Epävarmuustilanteessa vallitsee epävarmuus ihmisen turvallisuudesta merellä, taikka on muuten aiheutta ryhtyä toimenpiteisiin mahdollisen avuntarpeen selvittämiseksi. Tällöin meripelastuksen johtokeskus ryhtyy tiedustelutoimiin mahdollisen hädän selvittämiseksi. Epävarmuustilanteessa voidaan kohottaa etsintä- ja pelastusyksiköiden lähtövalmiutta, mutta vaaratilanne ei välttämättä vielä edellytä etsintä- ja pelastusyksiköiden käyttöä.

Hälytystilanteessa voidaan olettaa ihmisen turvallisuuden vaarantuneen merellä tai epävarmuustilanteen johdosta suoritetut tiedustelut ovat olleet tuloksettomia. Meripelastuksen johtokeskus laajentaa tiedustelutoimia ja ryhtyy tarpeellisiin etsintätoimiin mahdollisen hätätilanteen selvittämiseksi sekä valmistautuu aloittamaan tarpeelliset pelastustoimet. Hälytystilanteessa kohotetaan johtamisvalmiutta ja etsintä- ja pelastusyksiköitä hälytetään tehtävään.

Hätätilanteessa on ilmeistä, että ihminen on vaarassa merellä ja välittömän avun tarpeessa. Tällöin meripelastuksen johtokeskus ryhtyy ihmishengen pelastamiseksi kaikkiin niihin toimiin, jotka käytettävissä olevin voimavaroin ovat mahdollisia ja tarkoituksenmukaisia. Hätäradioliikenteen käynnistämällä varmistetaan käytettävissä olevien alusten mahdollisimman nopea saaminen etsintä- ja pelastustoimintaan sekä johtamismahdollisuudet. Etsintä- ja pelastusyksiköitä hälytetään tehtävään etupainotteisesti ja valmistaudutaan lisävoimien hankkimiseen.

Meripelastuksen johtokeskuksen tulee ilmoittaa etsintä- ja pelastustoimista myös poliisin aluevastuun perusteella määräytyvälle johtokeskukselle tai poliisilaitokselle, silloin kuin on todennäköistä, että meripelastustoimen tehtävän päätyttyä tehtävää joudutaan jatkamaan poliisin johtamana kadonneen henkilön etsintänä.

Merelliset avustustehtävät eivät ole meripelastustoimen tehtäviä, vaikka niissä käytettäisiin meripelastustoimen etsintä- ja pelastusyksiköitä. Avustustehtävissä tarkoituksena on auttaa ihmisiä sellaisissa tilanteissa, jotka eivät ole meripelastuksen vaaratilanteita, mutta jossa ulkopuolisen avun tarve on välttämätön eikä muuta tarkoituksenmukaista apua ole saatavissa. Pääsääntöisesti avustustehtävät pyritään hoitamaan muun toiminnan ohella työvuorossa olevia yksiköitä ja partioita kohdentamalla.

Meripelastuksen etsintä- ja pelastustehtävien tarkoituksenmukainen, nopea ja tehokas käynnistäminen ja hoitaminen edellyttävät, että meripelastuksen johtokeskukset keräävät vaaratilanteessa aktiivisesti tietoa kaikista käytettävissä olevista lähteistä. Tiedon keräämisen ensisijaisena tavoitteena on merellä mahdollisesti avuntarpeessa olevan ihmisen tarkka paikantaminen ja avuntarpeen selvittäminen.

Rajavartiolaitoksella on meripelastustoimen valmiussuunnittelua varten ja vaaratilanteessa oikeus saada viranomaisilta tehtävien suorittamiseksi muun muassa seuraavia tarpeellisia tietoja:

- *Liikenteen turvallisuusviraston* pitämän tieliikenteen tietojärjestelmän ajoneuvo- ja ajokorttirekistereistä ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen ajoneuvorekisteristä ajoneuvoa sekä sen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja
  - *häätäkeskustietojärjestelmästä*, poliisin tehtävailmoitusrekisteri *mukaan lukien*, hätäilmoitusta ja vaaratilannetta koskevia tietoja *sekä merellä toimivien viranomaisten yksiköiden valmius- ja paikkatietoja*
  - *Liikenteen turvallisuusviraston pitämästä ilma-alusrekisteristä sekä ilmaliikennepalveluiden tuottajan ylläpitämästä ilmailun hätäpaikannuslähetinrekisteristä* ilma-alusta ja ilma-aluksen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja
  - kunnan satamalaitokselta aluksia sekä alus- ja tavaraliikennettä koskevia tietoja
  - kalastusviranomaisilta kalastusalusta, aluksen omistajaa ja haltijaa sekä aluksen toimintaa koskevia tietoja
  - Liikenteen turvallisuusviraston ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen alusrekistereistä sekä muista Liikenteen turvallisuusviraston ylläpitämisestä rekistereistä alusta sekä sen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja
  - Liikenneviraston alusliikennepalvelujärjestelmästä alusliikennettä koskevia tietoja ja puolustusvoimilta merialueen valvontaa koskevia tietoja;
  - Viestintävirastolta tietoja radiolaitteen sijainnista sekä radioluparekisteristä radiolaitetta ja sen omistajaa sekä haltijaa koskevia tietoja;
  - tullilaitoksen tietojärjestelmästä alus- ja tavaraliikennettä koskevia tietoja
  - väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmästä väestötietolain (507/1993) 4 ja 5 §:ssä tarkoitettuja tietoja*
- (*= Uusi laki nimeltään ”Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista” (661/2009/661), 13–17 § sisältävät vastaavat kohdat)
- Ilmatieteen laitokselta sää- ja meritiedot sekä niihin liittyvät ennusteet.

Meripelastuslain mukaan myös Rajavartiolaitoksen rajavalvontarekisterin tietoja voidaan vaaratilanteessa tarvittaessa käyttää etsintä- ja pelastustoimenpiteiden järjestämiseksi.

Meripelastuksen tehtävien tarkoituksenmukainen hoitaminen saattaa edellyttää erilaisten vaarassa olevia henkilöitä ja aluksia koskevien tietojen saamista myös eriltä yksityisiltä yrityksiltä ja yhteisöiltä. Tämän takia Rajavartiolaitoksella on meripelastustoimen vaaratilanteessa sekä valmiussuunnitteluun liittyen oikeus saada maksutta varustamolta, veneilyalan järjestöltä, matka-, rahti-, satama- ja pelastuspalveluja tarjoavalta yritykseltä sekä telakayritykseltä meripelastuksen tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia alusta sekä sen miehistöä, matkustajia ja lastia koskevia tietoja.

Meripelastuksen johtokeskuksella on oikeus vaaratilanteessa saada teleyritykseltä hätäilmoitusta koskevat liittymän tunnistamistiedot ja matkaviestimen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta. Teleyritys on puolestaan velvollinen luovuttamaan meripelastuksen johtokeskukselle sen liittymän tunnistamistiedot, josta hätäilmoitus on tehty ja jota se koskee sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta samoin kuin sen matkaviestimen tiedossa olevan sijainnin, josta hätäilmoitus on tehty. Teleyritys on lisäksi velvollinen ilmoittamaan hätäilmoituksen kohteena olevan henkilön käytössä olevan matkaviestimen tiedossa olevan sijainnin, jos liittymän käyttäjä on meripelastusjohtajan perustellun käsityksen mukaan ilmeisessä hädässä tai välittömässä vaarassa merialueella.

3.4.3 Etsintä- ja pelastusyksiköiden käyttöperiaatteet ja toiminta

Etsintä- ja pelastustehtävään käytetään yksiköitä vaaratilanteen laadun ja kiireellisyyden perusteella. Yksiköiden varustus, henkilöstön koulutustaso, yksikön soveltuvuus alueeseen, olosuhteiden vaativuuteen ja tehtävään nähden sekä arvioitu saapumisaika vaikuttavat käytettävien ja hälytettävien yksiköiden valintaan. Perustasoiisiin ensihoitotehtäviin käytetään ensisijaisesti meripelastustoimen päivystysvalmiudessa olevia helikoptereita, jotka varustuksensa ja henkilöstönsä puolesta parhaiten soveltuvat tällaisiin tehtäviin.

Etsintä- ja pelastusyksiköiden hälyttäminen tehdään etupainoisesti. Voimavarojen käytössä varmistetaan ensin riittävien pelastusresurssien saanti tehtävään ja toiseksi mitoitetaan yksiköiden käyttö ja lisäresurssien hälyttäminen siten, että kyetään huolehtimaan voimavarojen riittämisestä myös muiden mahdollisesti samanaikaisten vaaratilanteiden etsintä- ja pelastustoimien hoitamiseen. Hälytyksen saaneen yksikön tulee ilmoittaa meripelastuksen johtokeskukselle arvioitu lähtöaika ja saapumisaika toiminta-alueelle. Jos yksikkö on estynyt osallistumasta etsintä- ja pelastustoimintaan, on tästäkin viipymättä ilmoitettava asianomaiselle meripelastuksen johtokeskukselle.

Etsintä- ja pelastusyksikön on ryhdyttävä myös oma-aloitteisesti tilanteen edellyttämiin tarpeellisiin ja mahdollisiin toimiin vaarassa olevan pelastamiseksi. Vaaratilanteesta ja sen johdosta suoritetuista toimenpiteistä on viipymättä ilmoitettava asianomaiselle meripelastuksen johtokeskukselle.

Etsintä- ja pelastusyksiköt toimivat hälytyksen saatuaan meripelastusjohtajan määräysten ja ohjeiden mukaan. Meripelastusjohtaja antaa tehtävän kullekin etsintä- ja pelastusyksikölle yksilöitynä. Tehtävä sisältää yleensä tiedot onnettomuuspaikasta, johtosuhteista ja käytettävästä viestintätavasta, etsittävän tai pelastettavan kohteen kuvauksen, tiedot vaarassa olevan tarvitsemasta avusta sekä tarvittaessa etsintäalueen ja etsintämenetelmän.

Kaikki tehtävään osallistuvat etsintä- ja pelastusyksiköt, tai vain osa niistä, voidaan määrätä toimimaan myös onnettomuuspaikan johtajan tai lentotoiminnan koordinaattorin alaisina. Jos meripelastusjohtaja määrää onnettomuuspaikan johtajan tai lentotoiminnan koordinaattorin, on tästä ensitilassa tiedotettava kaikille toimintaan osallistuville etsintä- ja pelastusyksiköille.

Meripelastuksen etsintä- ja pelastuslentoihin käytetään ensisijaisesti Rajavartiolaitoksen omia ilma-aluksia. Muita suomalaisia ilma-aluksia hälytetään tehtävään voimassa olevien ohjeiden mukaisesti. Ulkomaiset ilma-alukset hälytetään tehtävään asianomaisen valtion meripelastuskeskuksen kautta. Tukipyyntö välitetään tiedoksi myös lentopelastuskeskukselle.

Kun etsintä on johtanut tulokseen, on asiasta ilmoitettava meripelastusjohtajalle, joka ohjaa paikalle pelastustyöhön parhaiten soveltuvia etsintä- ja pelastusyksiköitä ja muuta tarvittavaa apua. Pelastustyötä suorittavien yksiköiden on jatkuvasti pidettävä meripelastusjohtaja tietoisena pelastustöiden edistymisestä sekä välittömästi ilmoitettava tarvittavasta lisäavusta.

Etsintä- ja pelastusyksikkö voi keskeyttää tai lopettaa annetun etsintä- ja pelastustehtävän vain asianomaisen meripelastusjohtajan luvalla. Etsintä- ja pelastusyksikön joutuessa

poikkeamaan annetusta tehtävästä on siitä välittömästi ilmoitettava asianomaiselle etsintä- ja pelastustoimien johtajalle.

3.4.4 Onnettomuusalueen eristäminen

Meripelastusjohtaja voi tilapäisesti kieltää liikkumisen etsintä- ja pelastusalueen merialueella ja rajoittaa sitä, jos se on välttämätöntä etsintä- ja pelastustoiminnan tehokkaan suorittamisen turvaamiseksi ja uusien vaaratilanteiden välttämiseksi. Meripelastusjohtajan on ennen yleisen kulkuväylästä aluetta koskevan päätöksen tekemistä kuultava liikenteen ohjauksen järjestämiseksi alusliikennepalvelun toiminta-alueella siitä vastaavaa merenkulkuviranomaista. Alusliikennepalvelulaisissa tarkoitettulla VTS -alueella päätöksen etsintä- ja pelastusalueen eristämisestä tekee VTS -viranomaisen meripelastusjohtajan esityksestä. VTS -viranomaisen voi muutenkin meripelastustapahtuman vuoksi tilapäisesti määrätä vesialueen, väylän tai sen osan suljettavaksi sekä nopeusrajoituksia vesialueelle tai väylälle.

Meripelastusjohtaja voi pyytää Ilmailulaitosta toimivaltansa rajoissa kieltämään liikkumisen etsintä- ja pelastusalueen ilmatilassa tai rajoittamaan sitä, jos se on välttämätöntä etsintä- ja pelastustoiminnan tehokkaan suorittamisen turvaamiseksi.

Onnettomuusalue on syytä eristää pelastustoiminnan onnistumisen turvaamiseksi aina suuronnettomuuksissa ja muutenkin ilmatilan osalta, jos pelastustoiminnassa käytetään useita ilma-aluksia, lentotoiminta on pitkäkestoista tai jos erityisen vaativat tai ahtaat olosuhteet sitä edellyttävät.

Onnettomuustutkintakeskuksen tarpeet on selvitettävä aina ennen eristämisen purkamista. Onnettomuuden tutkinnan turvaamiseksi onnettomuustutkintakeskus voi antaa määräyksiä alueen tai kohteen eristämisestä tai kieltää onnettomuudessa surmansa saaneiden pois viemisen tai siirtämisen.

3.4.5 Meripelastustoimen MAS- ja TMAS -palvelut

Merenkulun avustuspalvelun tarkoituksena on sekä helpottaa ulko- ja kotimaisten kauppalusten yhteydenottoa paikallisen maan viranomaisiin että tehostaa aluksilta tulevan tiedon johdonmukaista käsittelyä onnettomuutta alempiasteisissa vaaratilanteissa. Avustuspalvelu luo samalla meripelastustoimelle paremmat mahdollisuudet ennakoivaan valmiuden kohottamiseen tilanteissa, jotka voivat kehittyä mahdollisiksi vaaratilanteiksi.

Kansainvälinen merenkulkuorganisaation (IMO) suositusten mukaisesti MAS -palvelut (Maritime Assistance Services) tuotetaan Suomessa Turun meripelastuskeskuksessa.

Puhelinvälitteisten lääkäripalvelut (*Telemedical assistance service, TMAS*, aikaisemmin käytetty myös nimiä "Radio Medical" tai "TEMECO"), on osa meripelastustoimen palveluita, johon myös terveydenhuoltoviranomaiset osallistuvat. Puhelinvälitteisten lääkäripalveluiden määritelmä perustuu merenkulkijoiden terveyden- ja sairaanhoitoa koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä Kansainvälisen merenkulkujärjestön velvoitteisiin. Määritelmän mukaan puhelinvälitteisillä lääkäripalveluilla tarkoitettaisiin ainoastaan kiireellisiä lääketieteellisiä konsultaatioita, joita ei voida hoitaa tavanomaisen terveydenhuoltojärjestelmän kautta

Suomessa meripelastuksen johtokeskukset välittävät ensisijaisesti satelliitti- ja matkapuhelinjärjestelmien kautta kiireelliset merenkulkijoiden yhteydenotot erikseen nimettyyn lääkäripäivystykseen, josta avuntarvitsija saa tarvittavat hoito-ohjeet ja tilanteen edellyttämän lääkinnällisen riskinarvioinnin. Mikäli aluksella ei ole käytössä satelliitti- tai matkapuhelinta, TMAS -palvelu voidaan tietä välittää myös meripelastuksen VHF- tai MF -työskentelytaajuuksien kautta. Tämä on kuitenkin toissijainen TMAS -palvelun välitystapa,

koska meripelastuksen johtokeskukset eivät voi yhdistää näitä yhteydenottoja puhelinverkon kautta suoraan lääkärille.

3.4.6 Toiminnan keskeyttäminen ja lopettaminen

Meripelastusjohtaja voi keskeyttää etsinnän tai pelastamisen tilapäisesti, jos vallitsevat olosuhteet estävät tarkoituksenmukaiset etsintä- ja pelastustoimet. Toiminnan keskeytyksestä tulee neuvotella meripelastustoimen johtajan tai hänen sijaisensa kanssa. Keskeytyksen perustelut tulee kirjata kattavasti meripelastuksen tietojärjestelmään. Toimintaa jatketaan esteen poistuttua. Myös meripelastustoimen johtajalla, tai hänen sijaisellaan, on oikeus ottaa yksittäistapauksessa asia ratkaistavakseen.

Meripelastusjohtaja päättää etsintä- ja pelastustoimien lopettamisesta, kun suoritettujen tiedustelu- ja etsintätoimien perusteella on selvitetty, ettei tarvetta lisätoimiin ole tai kun kaikki vaaraan joutuneet ovat löytyneet ja pelastuneet. Meripelastusjohtaja voi päättää etsinnät myös silloin, kun on ilmennyt, ettei perusteltua toivoa elossa olevien löytämisestä enää ole. Tällöin ennen etsintä- ja pelastustoimien lopettamispäätöstä, meripelastuksen johtokeskuksen tulee ilmoittaa asiasta poliisin aluevastuun perusteella määräytyvälle johtokeskukselle tai poliisilaitokselle mahdollisen kadonneen henkilön etsintään varautumiseksi ja mahdollisen johtovastuun siirron sopimiseksi.

Meripelastusjohtajan on huolehdittava siitä, että päätöksestä keskeyttää tai lopettaa etsintä- ja pelastustoimet tiedotetaan välittömästi kaikille yksiköille, johtoportaille ja keskeisille sidosryhmille lähettämällä kansainvälisen radio-ohjesäännön mukainen hätäliikenteen päättymisilmoitus sekä muulla tarkoituksenmukaisella tavalla.

3.5 Palkkiot ja korvaukset

Valtio maksaa henkilölle, joka meripelastusjohtajan määräyksestä on avustanut meripelastustoimen tehtävässä, kohtuullisen palkkion ja korvaa aiheutuneet kustannukset. Valtio maksaa myös korvauksen tällaisessa tehtävässä turmeltuneista tai hävinneistä työvälineistä, vaatteista ja varusteista. Meripelastusjohtajan määräyksestä käyttöön otetusta omaisuudesta sekä turmeltuneesta, hävinneestä tai tuhoutuneesta omaisuudesta valtio maksaa täyden korvauksen. Meripelastuksen johtokeskus tiedottaa tehtävään määrätylle henkilölle korvauksen hakutavasta.

Vapaaehtoiselle yhdistykselle tai muulle yhteisölle valtio maksaa palkkion ja korvaa aiheutuneet kustannukset samoin periaattein kuin yksityishenkilöille taikka järjestöjen kanssa sovitulla tavalla. Palkkion maksamisen ja kustannusten korvauksen edellytyksenä on, että Rajavartiolaitos on nimenomaisesti antanut kyseisen tehtävän vapaaehtoisen yhdistyksen tai muun yhteisön suoritettavaksi.

Palkkiota tai korvausta on haettava Rajavartiolaitokselta tätä tarkoitusta varten käyttöön vahvistettua lomaketta käyttäen kolmen kuukauden kuluessa palkkio- tai korvausperusteen syntymisestä. Lomake toimitetaan Rajavartiolaitokselle kulloinkin voimassa olevien laskutusohjeiden mukaisesti.

Meripelastustoimen tehtävässä sattuneesta tapaturmasta suoritetaan korvaus valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin työtapaturmasta, siltä osin kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta vähintään samansuuruiseen korvaukseen muun lain mukaan.

Jos vahingoittuneen työnantaja on tämän lain nojalla korvattavan tapaturman osalta maksanut palkkaa, ennakkoa tai muita maksuja, on työnantajan oikeudesta voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa (608/48) on työnantajan oikeudesta säädetty.

Asian, joka koskee korvauksen suorittamista valtion varoista tapaturman johdosta, käsittelee ensimmäisenä asteena Valtiokonttori.

3.6 Tilastointi ja tutkinta

Vaaratilanteista ja niiden aiheuttamista toimenpiteistä kertynyt aineisto säilytetään meripelastuksen johtokeskuksissa tilastointia ja tutkintaa varten siten kuin asiasta on tarkemmin

määrätty Rajavartiolaitoksen sisäisillä ohjeilla. Tilastoinnin ja tutkinnan tarkoituksena on myötävaikuttaa merenkulun turvallisuuden lisäämiseen ja onnettomuuksien ehkäisemiseen sekä antaa perusteet meripelastustoimen kehittämiseksi. Meripelastusrekisteriin sisältyvien henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Vesiliikenteessä tapahtuneet onnettomuudet tutkitaan niin kuin onnettomuuksien tutkinnasta annetussa laissa (373/1985) on säädetty. Meripelastustoimi tukee onnettomuustutkintakeskusta onnettomuuksien tutkinnassa laissa säädetyllä tavalla ja ilmoittaa Onnettomuustutkintakeskukselle jokaisesta Suomen meripelastusvastuualueella tapahtuneesta kauppamerenkulun onnettomuudesta tai suuronnettomuuden vaaratilanteesta kuten myös suomalaisen aluksen joutuessa onnettomuuteen Suomen meripelastusvastuualueen ulkopuolella.

Onnettomuuksien rikosoikeudellisesta tutkinnasta vastaa poliisi. Rajavartiolaitos tukee tutkintaa tarvittavassa laajuudessa.

3.7 Omaisuuden pelastaminen

Meripelastuksen etsintä- ja pelastustehtävissä keskitytään merellä vaarassa olevien ihmisten etsimiseen ja pelastamiseen. Vaikka omaisuuden pelastaminen ei kuulu meripelastustoimen tehtäviin, meripelastuksen etsintä- ja pelastusyksiköt voivat tapauskohtaisesti ihmishengen pelastamisen keinona pelastaa myös omaisuutta edellyttäen, että tässä tapauksessa omaisuuden pelastaminen on toteuttamiskelpoisin keino vaarassa olevan ihmisen pelastamiseksi.

Omaisuuden pelastamisesta huolehtivat ensisijaisesti kaupalliset pelastusyrietykset aluksen päällikön, laivanisännän tai vakuutusyhtiön kanssa solmitun pelastussopimuksen perusteella. Mikäli meripelastustoimen vaaratilanteessa tai avustustehtävässä ihmisten lisäksi pelastetaan tai avustetaan omaisuutta, se tehdään vain lähimpään suojasatamaan asti. Tästä eteenpäin aluksen omistaja vastaa alukseen kohdistuvista toimenpiteistä ja niiden aiheuttamista kustannuksista.

Merkittävien lisävahinkojen estämiseksi voidaan meripelastustoimen yksiköitä käyttää rajoitetusti omaisuuden pelastamiseen, myös silloin kun aluksella ei ole ihmisiä.

Onnettomuuksien aiheuttamien vahinkojen rajoittamisessa korostuu aluksen päällikön vastuu. Hänellä on aina vastuu aluksensa turvallisuudesta ja hän vastaa pelastustoimien johtamisesta aluksellaan kaikissa olosuhteissa.

3.8 Tiedottaminen

Tiedottaminen on osa etsintä- ja pelastustoimintaa ja onnistuneella tiedottamisella voi olla suuri merkitys tapauksen selvittämisessä. Tiedottamisella ei kuitenkaan saa loukata henkilöiden yksityisyyden suojaa, joten omaisten ja asianomistajien oikeudet on korostuneesti otettava huomioon.

Meripelastustapahtuman tiedottamiseen vaikuttavat tapahtuman vakavuus ja sen yleinen kiinnostavuus. Johtava meripelastuksen johtokeskus aloittaa tiedottamisen ja vastuussa oleva meripelastustoimen johtaja tai hänen valtuuttamansa vastaa tapauksen tiedottamisesta jatkossa. Monialaonnettomuudessakin meripelastustoimi vastaa yleistiedottamisesta tapauksessa niin kauan, kun kyseessä on ihmishenkien pelastaminen. Kun johtovastuu siirtyy toiselle viranomaiselle, siirtyy samalla myös tapahtuman tiedotusvastuu, ellei tapauskohtaisesti toisin sovita. Yleistiedotuksen ohella kukin osallistujataho tiedottaa vain omista toimistaan siten kuin niistä yhdessä on sovittu.

Meripelastustoimen tiedottaminen meripelastustilanteissa on kuvattu tarkemmin [liitteessä 11](#).